

Obsah

PŘES HRANICE VZDÁLENOSTÍ A ČASU / 9

Úvod přináší poznatky o původu vinné révy, sleduje dějiny révy i vína a ukazuje, jak zkušenosti s jejím pěstováním přecházely z jedné země do druhé, od národa k národu, jak překračovaly hranice světadílů přes meze vzdáleností a času.

DAR BOHŮ ROZLIČNÝM NÁRODŮM / 17

Kapitola první seznamuje s pěstováním révy a výrobou vína v historických zemích (v Mezopotámii, Palestině, Egyptě, Řecku, Římě, Galii a dalších), se slovy mudrců, proroků, dramatiků a básníků nejrůznějších dob, národů a zemí i s několika archeologickými nálezy, dokládajícími pěstování révy u dávno zaniklých civilizací.

HORY VINIČNÉ NAŠICH PŘEDKŮ / 63

Kapitola druhá pojednává o pěstování révy a obchodu vínem na našem území v nejstarších dobách. Dokládá vinohradnictví na Slovensku a jižní Moravě poblíž římských vojenských táborů a obchodních osad. Ukazuje rozkvět vinařství při christianizaci Moravy, přibližuje zmínky o pěstování révy v ludmílských a svatováclavských legendách i pozdějších kronikách. Dále seznamuje se zakládáním vinic kolem klášterů, kostelů a hradů, s reformami Karla IV., s jeho výnosy o vinohradnictví a se zřízením úřadu mistra viničních hor.

SMYSLNÁ JEST VĚC VÍNO A SVÁRLIVÉ OPILSTVÍ / 81

Kapitola třetí informuje o pití a připíjení, ale i o opíjení a dalších neřestech porušujících střídmost. V jakési pomyslné besedě přináší své nesouhlasné postoje a odsudky naši myslitelé, kazatelé a karatelé z řad kněží a mistrů vysokých škol - např. M. J. Hus, J. A. Komenský a mnozí další moralisté a humanisté.

ŠENK ZARÁŽÍ, TÉMĚŘ KDO CHCE / 95

Kapitola čtvrtá se zmiňuje o řádech a konšelských či perkmistrovských nařízeních, jež upravovaly provoz v šencích, krčmách, nejrůznějších piternách a vinárnách. Přibližuje nám jejich vybavení a vysedávání v nich po rychtářském zvonění. Dále seznamuje s dovozem cizích vín do měst a s nepoctivostí šenkéřů, šenkýřek i mnohých hostů.

MLADÉHO ROZPÁLÍ, STARÉHO ROZSKÁČE / 111

Kapitola pátá na slovech básně ze 13. století ukazuje, proč se lidé opíjejí. Seznamuje nás s názory slavných starověkých a středověkých lékařů, kteří se shodují, že nelze obviňovat víno, když lidé jeho dobrodiní zneužívají.

MOUDROST VÍNEM ZASTÍNĚNA / 119

Kapitola šestá nás uvádí do staročeské společnosti milovníků vína a seznamuje s nejrůznějšími druhy přípitků, jež téměř vždy vedly k opilství. Přibližuje sněmovní nálezy, příkazy a zákazy, které měly tento nešvar vymýtit, informuje o pití na vysokých školách a přináší mravoličná ponaučení, jež často ironicky tepou toto provinění i ty, kdo se ho dopouštějí.

MLADÝM JE MLÉKEM, STARÝM JE LÉKEM / 131

Kapitola sedmá poukazuje na úlohu vína ve staročeské kuchyni a seznamuje s jeho úlohou při léčení nejrůznějších nemocí, kdy v kombinaci s léčivými rostlinami a nejrozmanitějšími přísadami vytvářelo léky a léčebné nálevy nám dnes již naprosto nepochopitelné a v mnoha případech přímo odpudivé.

MAGISTER MONTINUM VINEARUM / 147

Kapitola osmá představuje úřad perkmistra hor viničních a seznamuje s jeho prací, pomocníky a cechovní i soudní pravomocí. Na několika případech ukazuje, jak trestal vinaře, vinařskou chasu i majitele vinic, pokud se provinili proti platným nařízením.

AŽ DO POSLEDNÍHO TROUBENÍ / 157

Kapitola devátá ukazuje vinaře a vinařskou chasu, jejich práci, ale i nepoctivost, krádeže a zběhy od smluv, jež měly za následek soudní postihy. Dále se zabývá stavem vinic po odchodu jejich majitelů z vlasti po bitvě na Bílé hoře a v dobách třicetileté války, kdy země strádala průchody cizích armád, z konkurenčních důvodů byly vinice ničeny a vytrhané keře vyváženy.

DOMÁCÍ PROTI PŘESPOLNÍM / 171

Kapitola desátá hovoří o prodeji českého vína na cizích trzích a jeho oblibě na tabulích panovnických rodů mnoha zemí. Ukazuje, jak se stalo vínem císařským, jak teklo v kašnách při královských korunovacích a knížecích hostinách i jakou úlohu hrálo na hostinách šlechty, měšťanů, zemanů a sedláků, při svatbách, posvíceních a podobných příležitostech. Seznamuje také s odsudky i obhajobou českého vína, s jeho vývozem a omezeními dovozu všech mimopražských vín do Prahy.

JEHO MILOSTI KRÁLI A VŠEM OBCÍM / 187

Kapitola jedenáctá uvádí daně, dávky, poplatky a cla z vín jak při dovozu, tak i při průjezdech zemí. Seznamuje se snahami tyto povinnosti obházet, dále s placením nápojových dávek a jednáními na sezeních zemských stavů, snažících se dávky odmítnout. Informuje rovněž o ustavení výběrčích úřadů a o návrzích nových patentů na vybírání dalších dávek z vína.

UTEČ, DUŠE – PŘÍVAL FALŠÍ SE VALÍ / 203

Kapitola dvanáctá informuje o léčení a napravování poškozených a nemocných vín, o jejich vylepšování kořením, medem, bylinami, pryskyřicemi a nejrůznějšími přísadami, ale i o druhácích z matolin a pokusech vyrobit víno z řepy, fíků a dalších surovin.

ŠPATNÁ BEČKA – VÍNO BŘEČKA / 211

Kapitola třináctá ukazuje nádoby určené k uchovávání a přepravě vína (kožené měchy, hliněné amfory, sudy) i nejrozmanitější picí nádoby zhotovené z nejrůznějšího materiálu. Uvádí nás do sklepů, kde představuje největší sudy, obry mezi obry, a přibližuje jejich osudy.

VESELÍM SRDCE A RADOSTÍ DUŠE JE VÍNO / 223

Kapitola čtrnáctá dokládá, že víno není vinno tím, že se lidé opíjejí. Uvádí pranostiky o víně a seznamuje nás s patrony – ochránci révy a vína, se zvyky, pověrami, příslovími, s rolí vína v lidové poezii i v nejstarší české literatuře.

VINICÍM NENÍ TŘEBA MODLITBY, ALE MOTYKY / 245

Kapitola patnáctá, závěrečná, nás zavádí do oblastí, kde se kdysi pěstovala réva, i tam, kde se vinařství dochovalo až do našich časů. Přináší jen letmé pohledy do jejich historie, ačkoli by si každé z oněch míst zasloužilo důkladné pojednání. Tato kniha se však zabývá dějinami vína a vinařství, neklade si za cíl seznámit čtenáře se současným stavem viničního hospodářství v Čechách.

ODRŮDY VINNÉ RÉVY, PĚSTOVANÉ V ČECHÁCH JEŠTĚ KONCEM 19. STOLETÍ / 278

POUŽITÁ LITERATURA / 281